

Adviescollege —
toetsing regeldruk

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Onze referentie MvH/RvZ/MR/bs/ATR1406/2020-U145

Uw referentie

Datum 6 november 2020
Betreft Wetsvoorstel decentrale loting

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft op 8 oktober 2020 het wetsvoorstel *'Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met het toevoegen van loting als selectiemethode voor opleidingen met capaciteitsfixus in het hoger onderwijs'* ontvangen voor toetsing. De internetconsultatie is gehouden van 8 oktober 2020 tot 8 november 2020. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 januari 2022. Dit betekent dat instellingen loting kunnen hanteren als selectiemethode bij de selectie voor het studiejaar 2023/2024.

Op dit moment kunnen instellingen voor hoger onderwijs bij numerus fixusopleidingen alleen decentraal selecteren op basis van minimaal twee kwalitatieve criteria. De regering meent dat hiermee de handelingsruimte voor instellingen teveel wordt ingeperkt. Decentrale loting wordt daarom als extra instrument beschikbaar gesteld. De loting kan gewogen of ongewogen plaatsvinden. Bij gewogen loting worden bijvoorbeeld behaalde cijfers uit de vooropleiding meegewogen bij toekennen van een bepaald lotingsgewicht. Bij ongewogen loting hebben alle deelnemers aan de loting gelijke gewichten en daarmee gelijke kansen.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. *Nut en noodzaak*

Het decentraal selecteren van aspirant-studenten op basis van kwalitatieve criteria heeft tot doel de student op de juiste plek te krijgen. De toelichting bij het wetsvoorstel wijst op onderzoek dat laat zien dat selecteren negatieve neveneffecten kan hebben, zoals bewuste of onbewuste zelfselectie door (bepaalde groepen) aspirant-studenten. Zij

sluiten zichzelf daarmee op voorhand uit van deelname aan een studie.¹ De Inspectie van het onderwijs heeft geconstateerd dat opleidingen met een numerus fixus een minder diverse studentenpopulatie kennen.² Dit kan erop wijzen dat er sprake is van kansengelijkheid voor aspirant-studenten uit verschillende bevolkingsgroepen, met mogelijk negatieve gevolgen voor de toegankelijkheid van het hoger onderwijs. Hoewel de beschikbare onderzoeken geen uitsluitsel geven over het effect van loting, kan de toevoeging van loting ertoe leiden dat instellingen de kansengelijkheid voor verschillende groepen verbeteren. Door differentiatie kan bovendien de beschikbare kennis over de effecten van verschillende selectiemethoden worden vergroot, aldus de toelichting.

Het college constateert dat nut en noodzaak van de voorgenomen maatregelen voldoende zijn onderbouwd. Het heeft geen aanvullende opmerkingen of adviespunten.

2. Minder belastende alternatieven

Door decentrale - gewogen en ongewogen- loting toe te voegen als selectie-instrumenten krijgen hoger onderwijsinstellingen meer ruimte om per opleiding een afgewogen keuze te kunnen maken voor de wijze waarop ze aspirant-studenten selecteren. Volgens de toelichting vormt loting een minder belastend selectiemechanisme dan de relatief kostbare en/of arbeidsintensieve selectie-instrumenten die gebruik maken van kwalitatieve criteria. Het college onderschrijft dit oordeel, maar plaatst daarbij de kanttekening dat de differentie in selectie-instrumenten ook kan leiden tot meer onduidelijkheid voor aspirant-studenten en opleidingen over (de keuze voor) het geëigende selectie-instrument.

3. Werkbaarheid

Een argument voor de voorgestelde invoering van loting is dat het kan leiden tot meer kennis over de effecten van de verschillende selectiemethoden. Daarbij speelt onder meer de Expertgroep toegankelijkheid hoger onderwijs (ETHO) een belangrijke rol. Deze groep moet de kennis over selectie vergroten en een dynamiek op gang brengen waarin structureel kennis over selectie kan worden gegenereerd. Volgens de toelichting werken instellingen daarnaast doorlopend aan het verbeteren van het selectie-instrumentarium en aan onderlinge kennisdeling op dit gebied. Zij hebben ook een verantwoordelijkheid om de effecten van de gekozen selectiemethode te monitoren. Het gaat met name om de effecten op de toegankelijkheid, de samenstelling van de studentenpopulatie en de kansengelijkheid. De Inspectie houdt op basis van signalen toezicht op de invulling van de selectieprocedure.

Het college constateert dat de toelichting niet verduidelijkt wat er van de onderwijsinstellingen wordt verwacht. De toelichting maakt eventuele afspraken daarover niet inzichtelijk.

3.1 Het college adviseert in de toelichting bij het wetsvoorstel toe te lichten of en zo ja welke (rapportage)verplichtingen er zijn voor de onderwijsinstellingen met betrekking tot de invulling van de selectieprocedure bij opleidingen met een numerus fixus.

¹ ResearchNed, *Selectie & plaatsing bij numerusfixusopleidingen*, Nijmegen: ResearchNed 2017

² Inspectie van het Onderwijs, *Staat van het Onderwijs 2015-2016*, Utrecht: IvHO 2017, p. 183.

4. Gevolgen regeldruk

Voor de regeldrukberekening is uitgegaan van 91 bacheloropleidingen met een numerus fixus op 26 verschillende instellingen (14 hogescholen en 12 universiteiten) met een totale capaciteit van 23.827 studenten. De uitvoeringslast blijft beperkt tot de instellingen die gebruik wensen te maken van decentrale loting als selectiemethode.

De huidige selectie vindt vaak plaats aan de hand van cognitieve toetsen of de beoordeling van motivaties. Dit is een arbeidsintensieve en kostbare taak voor de instellingen die elke aspirant-student apart moeten beoordelen op geschiktheid. De regeldrukkosten hiervan worden berekend op ongeveer € 4,8 miljoen per jaar.

De beslissing om loting weer toe te voegen als selectiemethode leidt tot de volgende structurele regeldrukkosten:

- Het opstellen van een nieuwe selectieprocedure en deze vastleggen in het reglement.
- Het tijdig informeren van studenten.
- Structurele uitvoering van de aangepaste selectieprocedure.

Volgens de toelichting bij het voorstel bespaart het selecteren op basis van loting € 48.150,- per instelling. Het is lastig op voorhand een inschatting te maken van het aantal opleidingen dat loting als selectieprocedure zal gaan gebruiken. Uitgaande van 30% van alle opleidingen die loting weer toepast in de selectie, kunnen de besparingen oplopen tot zo'n € 1,4 miljoen.

Daarnaast zijn er ook *eenmalige* nalevingskosten voor instellingen die loting toepassen als selectieprocedure. Deze worden geraamd op € 2.200,- per instelling in het studiejaar 2023-2024. Hierbij is rekening gehouden met de uren die nodig zijn om een nieuwe selectieplan op te zetten, dit plan intern te toetsen en het reglement aan te passen. Verder is er enige werklast om de website aan te passen en brochures te ontwikkelen ten behoeve van het informeren van aspirant-studenten.

Het college verwacht dat de eenmalige implementatiekosten hoger zullen uitvallen. Onderwijsinstellingen moeten namelijk ook opnieuw nagaan en vaststellen wat het geëigende selectie-instrument is voor een opleiding met een numerus fixus. Het college acht het raadzaam na te gaan bij de betrokken onderwijsinstellingen hoe groot de regeldrukkosten hiervan zijn.

Verder merkt het college op dat onderstaande aspecten nog ontbreken in de regeldrukparagraaf:

- De gevolgen voor aspirant-studenten.
- De gevolgen voor onderwijsinstellingen voor extra monitoring en verantwoording.
- De gevolgen voor Studielink, aangezien de instelling de kandidaat via Studielink informeert over de uitkomst van de selectie. Voor een exacte inschatting hiervan is meer duidelijkheid nodig over de invulling van de selectieprocedure door de instellingen, aldus de toelichting. ATR merkt op dat in dit kader ook meer inzicht verkregen kan worden in de implementatiekosten voor de onderwijsinstellingen bij de keuze voor (gewogen en ongewogen) loting als selectie-instrument.
- De eventuele gevolgen voor de niet-bekostigde instellingen.

4.1 Het college adviseert de gevolgen voor de regeldruk volledig in beeld te brengen en te berekenen, conform de Rijksbreed geldende methodiek.

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van de consultatieversie van dit voorstel:

Indienen nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris